

Sygn. akt XII Ga 89/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 kwietnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku XII Wydział Gospodarczy Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Bożena Kachnowicz - Kokot (spr.)

Sędziowie: SSO Ewa Górniak

SSR (del.) Magdalena Kiedrowicz-Kopeć

Protokolant: sek. sąd. B. G.

po rozpoznaniu w dniu 16 kwietnia 2013 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa Przedsiębiorstwa Handlowo – Usługowego (...) Spółki Jawnej L. B. R. O. z siedzibą w K.

przeciwko pozwanej M. P.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku z dnia 03 lipca 2012 r., sygn. akt V GC 342/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I (pierwszym) w ten sposób, że:

1. zasądza od pozwanej M. P. na rzecz powoda Przedsiębiorstwa Handlowo – Usługowego (...) Spółki Jawnej L. B. R. O. w K. kwotę 24.205,41 złotych (dwadzieścia cztery tysiące dwieście pięć złotych czterdzieści jeden groszy) wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty:

- 445,38 zł od dnia 16 maja 2011 r. do dnia 24 sierpnia 2012 r.,
- 8.768,28 zł od dnia 30 maja 2011 r. do dnia 24 sierpnia 2012 r.,
- 7.713,66 zł od dnia 25 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty,
- 530,44 zł od dnia 12 czerwca 2011 r. do dnia zapłaty,
- 1.368,40 zł od dnia 13 maja 2011 r. do dnia zapłaty,
- 1.376,91 zł od dnia 12 czerwca 2011 r. do dnia zapłaty,
- 11.064,36 zł od dnia 12 czerwca 2011 r. do dnia zapłaty,
- 1.166,97 zł od dnia 17 czerwca 2011 r. do dnia zapłaty,
- 742,81 zł od dnia 26 czerwca 2011 r. do dnia zapłaty,

- 241,86 zł od dnia 27 czerwca 2011 r. do dnia zapłaty;

2. umarza postępowanie w sprawie co do kwoty 1.500 (jeden tysiąc pięćset) złotych;

II. oddała apelację;

III. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 60 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt XII Ga 89/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 03 lipca 2012 r. Sąd Rejonowy Gdańsk – Północ w Gdańsku w sprawie o sygn. akt V GC 342/12 zasądził od pozwanej M. P. na rzecz powoda Przedsiębiorstwo Handlowo- Usługowe (...). (...), R. (...) Spółki jawnej w K. kwotę 25 705,41 zł wraz z ustawowymi odsetkami: - od kwoty 445,38 zł od dnia 16 maja 2011 roku do dnia zapłaty,- od kwoty 8.768,28 zł od dnia 30 maja 2011 roku do dnia zapłaty,- od kwoty 530,44 zł od dnia 12 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty,- od kwoty 1.368,40 zł od dnia 13 maja 2011 roku do dnia zapłaty,- od kwoty 1.376,91 zł od dnia 12 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty,- od kwoty 11.064,36 zł od dnia 12 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty,- od kwoty 1.166,97 zł od dnia 17 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty,- od kwoty 742,81 zł od dnia 26 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty,- od kwoty 241,86 zł od dnia 27 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty (punkt I wyroku); zasądził od pozwanej M. P. na rzecz powoda Przedsiębiorstwo Handlowo - Usługowe (...). (...), R. (...) Spółki jawnej w K. 1.286 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych oraz 2.417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (punkt II wyroku).

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło na podstawie ustalonego w następujący sposób stanu faktycznego. W sprawie okolicznością bezsporną jest, iż pozwana M. P. kupiła od powoda w 2011r. materiały elektrotechniczne na łączną kwotę 25.705,41 zł, które to transakcje potwierdzone zostały fakturami. Towar został odebrany przez pozwaną, i nie zgłaszała Ona żadnych uwag odnośnie przeprowadzonych transakcji sprzedaży. Pozwana nie uregulowała jednak cen za towary kupione u powoda. Z tytułu sprzedaży na rzecz pozwanej towarów – powód wystawił na rzecz pozwanej dokumenty – potwierdzenia dostaw, a nadto następujące wystawił i wydał pozwanej faktury:- nr (...), na kwotę 445,38 zł, z terminem zapłaty 15 maja 2011r.,- nr (...), na kwotę 8.768,28 zł, z terminem zapłaty 29 maja 2011r.,- nr (...), na kwotę 530,44 zł, tu z usługą transportową, z terminem zapłaty 11 czerwca 2011r.,- nr (...), na kwotę 1.368,40 zł z terminem zapłaty 12 maja 2011r., - nr (...), na kwotę 1.376,91 zł z terminem zapłaty 11 czerwca 2011r., - nr (...), na kwotę 11.164,36 zł z terminem zapłaty 11 czerwca 2011r., - nr (...) na kwotę 1.166,97 zł z terminem zapłaty 16 czerwca 2011r., - nr (...) na kwotę 742,81 zł z terminem zapłaty 25 czerwca 2011r., - nr (...) na kwotę 241,86 zł z terminem zapłaty od 26 czerwca 2011r. Na fakturach powód uwzględniał jako adres pozwanej – ul. (...) w C., a jako adres dostaw - różne adresy, w tym adres prowadzonej przez pozwaną firmy (...) przy ul. (...) w C.. Powód dysponował zaświadczeniem o zarejestrowaniu pozwanej w ewidencji osób prowadzących działalność gospodarczą, w którym to zaświadczeniu wskazano jako adres zamieszkania pozwanej oraz jako miejsce prowadzenia działalności gospodarczej - ul. (...) w C.. Wskazane zaświadczenie wystawione zostało przez Burmistrza miasta C. 7 czerwca 2010r. W piśmie z 21 lipca 2011r. powód skierował do pozwanej wezwanie do zapłaty należności z wielu faktur, na łączną kwotę 25.705,41 zł. Wezwanie do zapłaty wysłane zostało do pozwanej pocztą na adres ul. (...) w C.. 14 listopada 2011r. pozwana ujawniła nowy adres w ewidencji osób prowadzących działalność gospodarczą; jako aktualny adres zamieszkania pozwanej wskazano tu adres w B. przy ul. (...). Pozwana M. P. zleciła firmie (...) windykację wierzytelności należnej pozwanej od (...) SA w W., wierzytelności w zakresie długu głównego w kwocie 109 843,27 zł. Pozwana zamieściła także w Krajowym Rejestrze Długów - dług firmy (...) SA w W. wobec pozwanej w kwocie 92 758,51 zł.

W uzasadnieniu Sąd Rejonowy wskazał, że w sprawie bezspornym było, iż powód sprzedał pozwanej w różnych terminach towary i wystawił z tego tytułu faktury, a pozwana nie zaprzeczyła, iż kupiła od powoda towary za ceny, jak wskazał powód w pozwie, i zobowiązała się w związku z tym do zapłaty cen w datach wynikających z faktur. W uzasadnieniu zaznaczono, że bezsporne było także i to, iż pozwana nie dokonała zapłaty cen. Sąd I instancji uznał, że

skoro pozwana przyznała w tej sprawie tak fakt zawarcia z powodem umów sprzedaży, jak i wysokość zadłużenia, i nie kwestionowała wskazanych przez powoda w fakturach terminów płatności, to zbędnym było prowadzenie w tym zakresie obszerniejszego postępowania dowodowego. Sąd orzekający stwierdził nadto, że zgodnie z treścią art. 227 k.p.c. – Sąd przeprowadzać winien dowody celem ustalenia faktów, które mają znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, wobec czego nie mają znaczenia dla relacji prawnych stron – okoliczności podniesione przez pozwaną w sprzeczności, a sprowadzające się do twierdzenia, iż pozwana jest też wierzycielem wobec innej firmy, wobec której podjęła działania zmierzające do windykacji wierzytelności, i że dług wobec powoda zamierzała uregulować po uzyskaniu zapłaty od swojego dłużnika.

Podstawę prawną rozstrzygnięcia zawartego w punkcie I wyroku stanowił art. 535 k.c. oraz art. 735 § 1 k.c. w zw. z art. 750 k.c. i art. 481§1 i 2 k.c. oraz art. 455 k.c.

O kosztach procesu Sąd orzekł zgodnie z wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c. zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana, zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

- naruszenie przepisu prawa procesowego, tj. art. 320 k.p.c., poprzez zaniechanie rozłożenia zasądzonego świadczenia na raty pomimo występujących w sprawie szczególnych okoliczności uzasadniających tego typu rozstrzygnięcie;
- naruszenie przepisu prawa materialnego, tj. art. 5 k.c., poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy zasądzenie świadczenia bez odroczenia terminu płatności, bądź jego rozłożenia na raty jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego;

Skarżąca wniosła o:

- zmianę wyroku poprzez rozłożenie kwoty zasądzonej od pozwanej na rzecz powoda (pomniejszoną o kwotę dotychczas wpłaconą) na 13 rat płatnych do ostatniego dnia miesiąca, w wysokości 2.500 zł każda, przy czym ostatnia rata będzie powiększona stosownie do wysokości pozostałych należności wynikających z odsetek;

ewentualnie o:

- uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania;
- zwolnienie od kosztów sądowych w całości.

Powód w odpowiedzi na apelację pozwanej wniosł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Ponadto powód cofnął powództwo w części – co do kwoty 1.500 zł i zrzekł się w tym zakresie roszczenia, domagając się zasądzenia od pozwanej kwoty 24.205, 41 zł wraz z odsetkami ustawowymi od następujących kwot i dat: od kwoty 445, 38 zł od dnia 16 maja 2011 r. do dnia 24 sierpnia 2012 r.,- od kwoty 8.768,28 zł od dnia 30 maja 2011 roku do dnia 24 sierpnia 2012 r.,- od kwoty 7.713, 66 zł od dnia 25 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty,- od kwoty 530,44 zł od dnia 12 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty,- od kwoty 1.368,40 zł od dnia 13 maja 2011 roku do dnia zapłaty,- od kwoty 1.376,91 zł od dnia 12 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty,- od kwoty 11.064,36 zł od dnia 12 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty,- od kwoty 1.166,97 zł od dnia 17 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty,- od kwoty 742,81 zł od dnia 26 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty,- od kwoty 241,86 zł od dnia 27 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie w części.

Jak wynika z akt sprawy, powód w odpowiedzi na apelację pozwanej cofnął powództwo w części – co do kwoty 1.500 zł i zrzekł się w tym zakresie roszczenia, domagając się zasądzenia od pozwanej kwoty 24.205, 41 zł wraz z odsetkami

ustawowymi od następujących kwot i dat: od kwoty 445, 38 zł od dnia 16 maja 2011 r. do dnia 24 sierpnia 2012 r.,- od kwoty 8.768,28 zł od dnia 30 maja 2011 roku do dnia 24 sierpnia 2012 r.,- od kwoty 7.713, 66 zł od dnia 25 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty,- od kwoty 530,44 zł od dnia 12 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty,- od kwoty 1.368,40 zł od dnia 13 maja 2011 roku do dnia zapłaty,- od kwoty 1.376,91 zł od dnia 12 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty,- od kwoty 11.064,36 zł od dnia 12 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty,- od kwoty 1.166,97 zł od dnia 17 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty,- od kwoty 742,81 zł od dnia 26 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty,- od kwoty 241,86 zł od dnia 27 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty.

Sąd zważył, iż zgodnie z treścią art. 203 § 1 k.p.c. pozew może być cofnięty bez zezwolenia pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięciem połączone jest zrzeczenie się roszczenia - aż do wydania wyroku, przy czym z mocy art. 203 § 4 k.p.c. Sąd może uznać za niedopuszczalne cofnięcie pozwu tylko wtedy, gdy okoliczności sprawy wskazują, że czynność ta jest sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa.

Jako, że z okoliczności sprawy nie wynika, by cofnięcie pozwu w niniejszej sprawie było sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierzało do obejścia prawa Sąd Okręgowy uznał, iż powód skutecznie cofnął pozew, co do kwoty 1.500 zł.

Skuteczne cofnięcie pozwu w konsekwencji uzasadniało zmniejszenie zasądzonej od pozwanej kwoty 25.705,41 zł do kwoty 24.205, 41 zł oraz ponowne rozstrzygnięcie o odsetkach. Jak wynika z akt sprawy, pozwana dokonała wpłaty kwoty 1.500 zł w dniu 24 sierpnia 2012 r. Powód zaliczył tę kwotę na poczet należności 445, 38 zł wynikającej z faktury VAT nr (...) z dnia 15 kwietnia 2011 r. oraz części należności 8.768, 28 zł wynikającej z faktury VAT nr (...) z dnia 29 kwietnia 2011 r. W tej sytuacji powód słusznie dokonał modyfikacji żądania pozwu w zakresie odsetek, domagając się zapłaty odsetek od kwot 445, 38 zł i 8.768, 28 zł odpowiednio od dnia 16 maja 2011 r. i 30 maja 2011 r. do dnia 24 sierpnia 2012 r. oraz od kwoty 7.713, 66 zł - pozostałej po zarachowaniu kwoty 1. 500 zł na poczet należności w kwocie 445, 38 zł i 8.768, 28 zł, od dnia 25 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty.

Stosownie do powyższych motywów, konieczna stała się zmiana rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego. Sąd Okręgowy zmienił rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w pkt I w ten sposób, że zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 24.205, 41 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty: 445, 38 zł od dnia 16 maja 2011 r. do dnia 24 sierpnia 2012 r., 8.768,28 zł od dnia 30 maja 2011 roku do dnia 24 sierpnia 2012 r., 7.713, 66 zł od dnia 25 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty, 530,44 zł od dnia 12 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty, 1.368,40 zł od dnia 13 maja 2011 roku do dnia zapłaty, 1.376,91 zł od dnia 12 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty, 11.064,36 zł od dnia 12 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty, 1.166,97 zł od dnia 17 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty, 742,81 zł od dnia 26 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty, 241,86 zł od dnia 27 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty, o czym orzekł w pkt I ppkt 1 wyroku na mocy art. 386 § 1 k.p.c.

Ponadto wskazania wymaga, że z mocy art. 355 § 1 k.p.c. jeżeli powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew, Sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Okręgowy na mocy art. 203 § 1 i 4 k.p.c. i art. 355 § 1 k.p.c. umorzył postępowanie w sprawie, co do kwoty 1.500 zł, o czym orzekł w pkt I ppkt 2 sentencji.

Ponadto z treści apelacji wynika, iż strona pozwana zakwestionowała zasadność nie uwzględnienia przez Sąd I instancji jej wniosku o rozłożenie zasadzonej należności na raty. Pozwana w apelacji powoływała się na utratę płynności finansowej firmy i trudną sytuację finansową. W uzasadnieniu stawianego w apelacji zarzutu, pozwana wskazała, że nigdy nie kwestionowała dokonania zakupu od powoda towarów na łączną kwotę 25.705,41 złotych, jak również braku zapłaty umówionej ceny. Ponadto, pozwana podkreśliła wolę spłaty wierzytelności należnej powodowi. W ocenie Sądu II instancji wskazanych okoliczności nie można uznać za szczególnie uzasadniony wypadek w rozumieniu art. 320 k.p.c.

Zgodnie z art. 320 k.p.c. istnieje możliwość rozłożenia w wyroku należności na raty. Jednak sąd może zastosować to rozwiązanie tylko w szczególnie uzasadnionych wypadkach. Takie wypadki zachodzą, jeżeli ze względu na stan majątkowy, rodzinny, zdrowotny spełnienie świadczenia przez pozwanego niezwłoczne lub jednorazowe spełnienie

zasądzonych świadczenia przez pozwanego byłoby niemożliwe lub bardzo utrudnione albo narażałoby jego lub jego bliskich na niepowetowane szkody. Natomiast każdy, kto prowadzi działalność gospodarczą, podlega prawom rynku i musi liczyć się z ryzykiem handlowym oraz możliwością tymczasowej utraty płynności finansowej. Nie można zatem już samego faktu, że dłużnik, będący przedsiębiorcą, traci płynność finansową traktować, jako sytuacji nadzwyczajnej. Prócz tego w ocenie Sądu Okręgowego instytucja rozłożenia należności na raty w wyroku nie może być traktowana jako udogodnienie dla wszystkich dłużników, którzy na skutek utraty płynności finansowej nie są w stanie spłacać terminowo swoich zobowiązań, gdyż w przekonaniu Sądu Okręgowego rozłożenie długu na raty w tych relacjach, stanowiłoby w istocie o obciążeniu jednego z podmiotów gospodarczych (tu powoda) obowiązkiem kredytowania drugiego, bez uzasadnionej przyczyny (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 1998 r., sygn. II CKN 590/97). W tym miejscu należy też zgodzić się ze stanowiskiem powoda wyrażonym w odpowiedzi na apelację, zgodnie z którym opóźnienia w płatnościach stanowią obecnie rzeczywistość gospodarczą, z którą zmagają się również powód. Pozwana, prowadząc działalność gospodarczą, ponosi z tego tytułu ryzyko. Argumentacja odnosząca się do trudności finansowych pozwanej, podnoszona dla poparcia wniosku o rozłożenie na raty zasądzonych świadczenia w trybie art. 320 k.p.c., jest w rzeczywistości próbą przerzucenia ryzyka pozwanej na powoda.

W przekonaniu Sądu Okręgowego, w przypadku osoby prowadzącej działalność gospodarczą nie można co prawda wykluczyć, jako wyjątkowej okoliczności, trudnej sytuacji finansowej firmy. Jednakże sytuację taką należy wówczas dokładnie opisać i udowodnić. Mogą tu być pomocne zarówno dokumenty bilansowe, rachunki zysków i strat. Pozwana natomiast nie przedstawiła dowodów, które świadczyłyby o jej trudnej sytuacji finansowej. Jednocześnie należy zauważyć, że z oświadczenia pozwanej o stanie rodzinnym majątku, dochodach i źródłach utrzymania złożonym w toku postępowania wynika, że pozwana uzyskuje miesięczny dochód w wysokości 5.000,00 złotych netto, co przewyższa wysokość średniego wynagrodzenia w gospodarce narodowej. W ocenie Sądu pozwana ma, więc możliwość zapłaty dochodzonej przez powoda należności bez uszczerbku dla siebie lub rodziny. W rezultacie, nie można uznać, że jej trudności finansowe stanowią szczególny wypadek uzasadniający zastosowanie przez Sąd trybu przewidzianego w art. 320 k.p.c. Nie można zgodzić się również z twierdzeniem apelacji wskazującym, że zastosowanie art. 320 k.p.c. nie sprzeciwia się dobru wierzyciela, ponieważ roszczenie zostanie zaspokojone w formie systematycznych wypłat. Należy bowiem zauważyć, że rozłożenie świadczenia na raty ma ten skutek, że wierzycielowi (powodowi) nie przysługują odsetki od ratałnych świadczeń za okres od daty wyroku do daty płatności poszczególnych rat (vide: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 września 1970 roku, III PZP 11/70, OSN 1971, Nr 4, poz. 61). Dalsze, zatem opóźnienie w płatności połączone z brakiem możliwości dochodzenia odsetek za okres pomiędzy dokonaniem rozłożenia na raty a wyznaczonym terminem zapłaty kolejnych rat byłoby rozwiązaniem niekorzystnym z kolei dla powoda.

W konsekwencji powyższych ustaleń, w ocenie Sądu Okręgowego, nie można też przyjąć za skarżącą, że doszło do naruszenia art. 5 k.c. poprzez zasądzenie świadczenia bez odroczenia terminu płatności bądź jego rozłożenia na raty. Niezależnie od powyższego Sąd Okręgowy wskazuje na przyjęty w judykaturze pogląd, zgodnie z którym przepis art. 320 k.p.c., w zakresie objętym jego hipotezą, wyłącza stosowanie art. 5 k.c. (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 roku, V CSK 20/06, niepubl.).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił apelację pozwanej w pozostałej części.

Ponadto stosownie do wyniku sporu rozstrzygnięto o kosztach postępowania przed sądem drugiej instancji w oparciu o przepisy art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 1 i § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r., nr 163, poz. 1349, ze zm.).